

Scheepsmodellen Maritiem Museum Rotterdam

Interview

Onno Jager

Datum uitgifte

12 oktober 2015

De opdracht voor het ontwerp van het postzegelvelletje Scheepsmodellen van het Maritiem Museum kwam op bijzondere wijze tot stand. Tijdens hun werk aan de in 2014 uitgekomen postzegels over de relatie Nederland-Japan vroeg PostNL of het bureau Beukers Scholma ook belangstelling had om postzegels over scheepsmodellen te ontwerpen. “Toevallig genoeg”, zegt Haico Beukers, “waren wij toen al door het historische onderzoeksbureau Stad en Bedrijf betrokken bij het boek 50 Topstukken voor het Maritiem Museum voor de nieuwe permanente tentoonstelling waar ook scheepsmodellen staan. Natuurlijk waren wij enthousiast. Er was voor de postzegels al veel voorwerk verricht en de briefing was duidelijk: beeld tien scheepsmodellen af. Voor het boek had het museum al een selectie gemaakt van zestien modellen en het was dus een kwestie van uitdunnen, met handhaving van een mooie spreiding in sloopstypes en bouwjaar.”

Voor het boek waren foto's gemaakt van de modellen die ook op de postzegels zouden komen. Marga Scholma: “Maar dat waren foto's tegen een zwarte achtergrond, terwijl sommige modellen in de vitrine waren gefotografeerd. Dat werkt niet op postzegelformaat. Vandaar dat dezelfde fotografen, Erik en Petra Hesmerg, opnieuw aan de slag zijn gegaan, met heel veel enthousiaste medewerking van de mensen van het Maritiem Museum. Sommige van die modellen zijn groot en heel zwaar, dus je hebt wel wat hulp nodig.”

De fotosessies werden door Beukers Scholma zorgvuldig voorbereid. Haico: “We zijn eerst zelf met minisloopjes gaan fotograferen om erachter te komen hoe je de modellen zo lekker mogelijk in beeld krijgt. Wel of geen detail, de positie, de onderlinge relaties, het perspectief en de verschillen tussen de schepen. We hanteerden vanaf het begin twee uitgangspunten: je wilt het museale karakter tonen én je wilt duidelijk maken dat het modellen zijn, geen echte schepen. Vandaar de lijnen om een vitrinekast aan te duiden, vandaar het schuine perspectief. In de eerste ontwerpen gebruikten we nog op alle postzegels een en dezelfde lijntekening van vitrines. Maar daardoor kwamen de verschillen tussen de schepen minder goed tot uiting. Vandaar dat we twee perspectieftekeningen met een verschillend verdwijnpunt hebben gemaakt zodat we naar verhouding zowel hoge als lange schepen goed konden weergeven.”

Op basis van bestaand materiaal had Beukers Scholma al een indeling gemaakt waar welke schepen op het velletje terecht zouden komen. Marga: “Deels wordt dat gedictieerd door de afwisseling die we wilden van hoge en lange schepen, deels ook doordat we soortgelijke schepen, bijvoorbeeld de twee oudste, niet vlak bij elkaar wilden afbeelden. Voor de meeste schepen maakt het overigens niet uit of je ze van links of rechts toont, behalve het containerschip linksonder. Dat sloopmodel is aan één kant opengewerkt zodat je de containers in het ruim kunt zien.”

De afbeeldingen op de postzegels laten voldoende ruimte over voor de typografie. Haico: “We hebben met de Expressway een lekkere smalle letter gekozen, maar met een voldoende stoer karakter voor een maritiem onderwerp. De lijntjes in oranje – de huiskleur van het museum – zijn eraan toegevoegd om de typografische elementen met elkaar te verbinden. Op de velrand hebben we ons beperkt tot het vermelden van de afmetingen. Verder niet, we hebben geen behoefte om een scriptie op een postzegelvelletje te schrijven. Mensen weten heus wel waar ze meer informatie kunnen vinden als ze dat willen.”

De partners zijn blij met het resultaat. “Het is ook snel tot stand gekomen”, aldus Marga, “op basis van een duidelijke briefing. Zoals altijd zijn we aan de slag gegaan zonder vast doel voor ogen. We willen graag de opdrachtgever als onszelf verrassen. Het liep gewoon heel goed. PostNL en het Maritiem Museum deden hun uiterste best en ook de fotografen leverden prima werk dankzij hun grote ervaring met werken in musea. Dit is bovendien de tiende postzegel waaraan we hebben meegewerkt. Daar zijn we ook wel heel trots op.”

Over de ontwerpers

Haico Beukers (1960) en Marga Scholma (1966) zijn sinds 1997 partners binnen Beukers Scholma, gevestigd in Haarlem. Het ontwerpbureau werkt voornamelijk ten behoeve van architectuur en stedenbouw en voor de culturele sector, maar ook voor gemeentelijke instellingen en het bedrijfsleven. Tot de klantenkring behoren organisaties als de Anne Frank Stichting, gemeente Amsterdam Dienst Ruimtelijke Ordening, Heren 5 architecten, nai010 uitgevers (onder andere boeken voor Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Stedelijk Museum Amsterdam, Stroom Den Haag en TU-Delft), de Nieuwe Kerk Amsterdam, PostNL, Rabobank Nederland, historisch onderzoeksbureau Stad en Bedrijf, stedenbouwkundig bureau SteenhuisMeurs, WBooks, Kenniscentrum seksualiteit Rutgers en Nationaal Glasmuseum Leerdam.

Haico Beukers studeerde van 1977 tot 1983 grafisch ontwerpen aan de Gerrit Rietveld Academie in Amsterdam, Marga Scholma volgde dezelfde studierichting van 1985 tot 1990, maar dan aan de Academie Minerva in Groningen. Tussen hun afstuderen en de start van hun eigen bureau deden zij beiden ervaring op bij andere bureaus, respectievelijk als partner en als senior designer. Beiden zijn actief in het veld als juryleden voor verschillende prijzen op het gebied van ontwerpen en architectuur en zij adviseren regelmatig studenten van Academie Minerva in Groningen en op VROAAM van de BNO. Haico was docent/rijksgecommitteerde op verschillende hogescholen in Nederland. Van 1992 tot 1997 was hij voorzitter individuele leden en ontwerpbureaus van de Beroepsorganisatie Nederlandse Ontwerpers (BNO).

Het bureau Beukers Scholma ontwierp al eerder postzegels voor PostNL, waaronder Panorama Mesdag (1995), Honderd voor uw zaken (1997), Splitsing KPN (1998), Nationale Weken van de Kaart (2003) en Grenzeloos Nederland: Japan (2014). Ook werd het ontwerp van de port-betaald-zegels met de tulp en van de baliestroken door hen gemaakt.